

ΕΝΟΤΗΤΑ 19

Από την 3η Σεπτεμβρίου 1843 έως την έξωση του Όθωνα (1862)

Συνταγματική Μοναρχία

Η καθιέρωση της συνταγματικής μοναρχίας Η Εθνοσυνέλευση που συγκλήθηκε ύστερα από το κίνημα του 1843 ψήφισε λίγο μετά, το 1844, σύνταγμα με το οποίο θεσπίστηκε το πολίτευμα της **συνταγματικής μοναρχίας**.

Τη **νομοθετική εξουσία** ασκούσαν από κοινού ο βασιλιάς, η Γερουσία (τα μέλη της διορίζονταν από τον βασιλιά και ήταν ισόβια) και η Βουλή (τα μέλη της εκλέγονταν από το λαό). Η **εκτελεστική εξουσία** ασκούσαν από τον βασιλιά μέσω υπουργών που ο ίδιος διορίζει και έπαυε, χωρίς την έγκριση της Βουλής. Οι **δικαστές (δικαστική εξουσία)** διορίζονταν και παύονταν από τον βασιλιά. Πάντως, το σύνταγμα του 1844 διέθετε και ορισμένα φιλελεύθερα στοιχεία (άρθρα για τις ατομικές ελευθερίες).

Αυτόχθονες-Ετερόχθονες

Η διαμάχη αυτοχθόνων-ετεροχθόνων Στη διάρκεια της Εθνοσυνέλευσης εκφράστηκε με ένταση η αντίθεση μεταξύ αυτοχθόνων (Ελλήνων γεννημένων σε περιοχές που εντάχθηκαν στο ελληνικό κράτος) και ετεροχθόνων (Ελλήνων γεννημένων σε περιοχές που βρίσκονταν έξω από τα σύνορα του ελληνικού κράτους). Οι αυτόχθονες διαμαρτύρονταν επειδή οι ετερόχθονες είχαν καταλάβει, χάρη στη μόρφωση που συνήθως διέθεταν, πολλές από τις θέσεις της δημόσιας διοίκησης, πράγμα που κατά τη γνώμη των πρώτων δεν ήταν δίκαιο. Μετά από έντονες πιέσεις των αυτοχθόνων, που αποτελούσαν και την πλειοψηφία της Εθνοσυνέλευσης, αποφασίστηκε **α) οι ετερόχθονες, δίχως να χάσουν το δικαίωμα του Έλληνα πολίτη, να μην επιτρέπεται να διοριστούν σε θέσεις της διοίκησης** (δεν αποκλείονταν από την εκπαίδευση και τον στρατό). Επίσης, ετερόχθονες **β) μπορούσαν να εκλεγούν βουλευτές μόνο** σε οικισμούς ετεροχθόνων, εάν αυτοί διέθεταν ορισμένο αριθμό κατοίκων.

Αδυναμίες πολιτεύματος

Η λειτουργία του πολιτεύματος Η καθιέρωση των κοινοβουλευτικών θεσμών αποτέλεσε, αναμφισβήτητα, μια θετική εξέλιξη. **α)** Οι υπερεξουσίες του βασιλιά, ωστόσο, νόθευαν τον δημοκρατικό χαρακτήρα του πολιτεύματος. Παράλληλα, **β)** τα κόμματα συνέχιζαν να αναπτύσσουν δράση, δίχως, όμως, να είναι επίσημα αναγνωρισμένα. Στις εκλογές που ακολούθησαν (1844), χρησιμοποιήθηκαν αθέμιτα μέσα (καλπονοθεία, εκβιασμοί, χρηματισμοί) για να επηρεαστούν οι ψηφοφόροι.

Κωλέττης

Τέτοιες πρακτικές εφάρμοσε κυρίως το γαλλικό κόμμα και ο ηγέτης του, ο **Ιωάννης Κωλέττης**, που αναδείχτηκε και νικητής των εκλογών. Κατά την πρωθυπουργία του (1844-1847), **α)** συνεργάστηκε με τον Όθωνα, **β)** παραβίασε κατ' επανάληψη το σύνταγμα, **γ)** αγνόησε τη Βουλή και **δ)** χρησιμοποίησε κρατικούς πόρους για την εξυπηρέτηση ψηφοφόρων του.

Μεγάλη Ιδέα και αλυτρωτισμός

Μεγάλη Ιδέα και αλυτρωτισμός Αυτή την εποχή, στη βάση του ότι η Ελλάδα ήταν φτωχή και οι περισσότεροι Έλληνες ζούσαν έξω από τα σύνορα του ελληνικού κράτους, διατυπώθηκε η θέση ότι, για να αναπτυχθεί η χώρα, θα έπρεπε πρώτα να διευρυνθούν τα ελληνικά σύνορα ώστε να περιλάβουν περιοχές με ελληνικούς πληθυσμούς που βρίσκονταν υπό ξένη -κυρίως οθωμανική- κυριαρχία. **Αν και η ιδέα κυκλοφορούσε σχεδόν από την ίδρυση του ελληνικού κράτους, ο Κωλέττης ήταν εκείνος που αναφερόμενος σε αυτή χρησιμοποίησε για πρώτη φορά τον όρο Μεγάλη Ιδέα (ιδέα για την οποία αξίζει να αγωνιστεί όλο το έθνος) σε ομιλία του στην Εθνοσυνέλευση το 1844.**

Αλύτρωτοι - Αλυτρωτισμός

Γρήγορα, η Μεγάλη Ιδέα έγινε αποδεκτή από την ελληνική κοινωνία, υιοθετήθηκε ως επίσημη κρατική πολιτική και σφράγισε τη ζωή και την ιδεολογία του ελληνισμού μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Οι Έλληνες που ζούσαν στην Οθωμανική αυτοκρατορία ονομάστηκαν **αλύτρωτοι** (επειδή δεν είχαν, ακόμη, λυτρωθεί, δηλαδή απελευθερωθεί) και η πολιτική που στόχευε

στην ένταξη, τη δική τους και των εδαφών στα οποία κατοικούσαν, στο ελληνικό κράτος ονομάστηκε **αλυτρωτισμός**.

Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος

Παράλληλα, μια άλλη αντίληψη, που εκφραζόταν, κυρίως, από τον **Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο και το αγγλικό κόμμα** και υποστήριζε ότι μόνο αν προηγούνταν η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας θα ήταν εφικτή και η εδαφική επέκτασή της, έβρισκε λιγότερους υποστηρικτές.

Κριμαϊκός πόλεμος

Ο Κριμαϊκός πόλεμος (1854-1856) και ο ελληνισμός Το **1854** ξέσπασε ρωσοτουρκικός πόλεμος. **Αγγλία και Γαλλία τάχθηκαν αμέσως στο πλευρό του σουλτάνου** και ο πόλεμος μεταφέρθηκε στη ρωσική χερσόνησο της Κριμαίας (Κριμαϊκός πόλεμος).

► Θέση της Ελλάδας

Ο Όθωνας και πολλοί Έλληνες θεώρησαν ότι δινόταν στην Ελλάδα μια καλή ευκαιρία να διευρύνει τα σύνορά της. Έτσι, στις **αρχές του 1854**, Έλληνες στρατιωτικοί οργάνωσαν εξεγέρσεις στη Θεσσαλία, στην Ήπειρο και στη Μακεδονία.

► Αντίδραση Γαλλίας - Αγγλίας

Σχεδόν αμέσως, **αγγλικά και γαλλικά στρατεύματα κατέλαβαν τον Πειραιά (1854-1857) απαιτώντας από τον Όθωνα να τηρήσει η Ελλάδα αυστηρή ουδετερότητα.**

Συνέπειες:

-στον Ελληνισμό:

Χάτι Χουμαγιούν

Τελικά, ο Κριμαϊκός πόλεμος έληξε με **ήττα της Ρωσίας**. Αμέσως μετά, ο σουλτάνος, πιεζόμενος και από τις Δυνάμεις, προχώρησε σε μεταρρυθμίσεις, γνωστές ως **Χάτι Χουμαγιούν (1856)**, με στόχο τη διασφάλιση της ισότητας όλων των υπηκόων της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, ανεξάρτητα από φυλή ή θρήσκευμα. Έτσι εγκαινιάστηκε μια περίοδος ανάπτυξης του ελληνισμού στην Οθωμανική αυτοκρατορία.

- στα κόμματα:

Παράλληλα στην Ελλάδα, τα τρία παλαιά κόμματα (αγγλικό, γαλλικό και ρωσικό) έπαψαν να υπάρχουν, καθώς, μετά τις εξελίξεις του Κριμαϊκού πολέμου, η ελληνική κοινή γνώμη έχασε την εμπιστοσύνη της και στις τρεις Μεγάλες Δυνάμεις.

Η Έξωση

Η έξωση του Όθωνα (1862) **Αίτια: α)** Η βαθμιαία αστικοποίηση της Ελλάδας, αν και περιορισμένη ακόμη, είχε φέρει στο κοινωνικοπολιτικό προσκήνιο μια νέα **β)** γενιά πολιτικών με φιλελεύθερες ιδέες που εκτιμούσαν ότι ο Όθωνας δεν είχε πλέον τίποτα να προσφέρει στη χώρα. Έτσι, την περίοδο 1859-1862 το κοινωνικό ρεύμα εναντίον του Όθωνα ενισχύθηκε. Στο Ναύπλιο, το κυριότερο αντιοθωνικό κέντρο, ξέσπασε την 1η Φεβρουαρίου 1862 επανάσταση (Ναυπλιακά), που, αν και δεν πέτυχε, έδειξε τη φθορά του καθεστώτος. Τελικά, στασίασε τον Οκτώβριο του 1862 και η φρουρά της Αθήνας. Ο Όθωνας κηρύχθηκε έκπτωτος και υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει τη χώρα. Έφυγε για το Μόναχο, όπου και πέθανε το 1867.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1) Ο Βασιλιάς Όθων με παραδοσιακή ελληνική ενδυμασία. 2) Πορτραίτο του Όθωνα. Έργο του [Γιόζεφ Καρλ Σίτλερ](#).

Ο Όθων Α΄ (*Γερμανικά: Otto Friedrich Ludwig von Wittelsbach*, [1 Ιουνίου 1815](#) - [26 Ιουλίου 1867](#)) ήταν [Βαυαρός](#) πρίγκιπας του [Οίκου των Βίττελσμπαχ](#), πρώτος βασιλιάς του [ελληνικού κράτους](#).^[1] Ήταν ο

μοναδικός [μονάρχης της Ελλάδος](#) που έφερε τον τίτλο *Βασιλεύς της Ελλάδος*, δεδομένου ότι οι επόμενοι, του [Οίκου των Γκλύξμπουργκ](#), είχαν τον τίτλο *Βασιλεύς των Ελλήνων*.

Το τελευταίο διάγγελμα του βασιλιά Όθωνα προς τον ελληνικό λαό, λίγο πριν από την αναχώρησή του από την [Ελλάδα](#), ανέφερε τα εξής:

«Ελληνες!

Πεπεισμένος ότι μετά τα τελευταία συμβάντα, άτινα έλαβον χώραν εις διάφορα μέρη του Βασιλείου και ιδίως εις την Προτεύουσαν, η περαιτέρω εν Ελλάδι διαμονή μου κατά την στιγμήν ταύτην ηδύνατο να φέρη τους κατοίκους αυτής εις ταραχάς αιματηράς και δυσκόλους να καταβληθώσιν, απεφάσισα ν' αναχωρήσω εκ του τόπου τούτου, τον οποίον ηγάπησα και εισέτι αγαπώ, και προς την ευημερίαν του οποίου από τριακονταετίας σχεδόν ούτε φροντίδων, ούτε κόπου εφείσθην.

Αποφεύγων πάσαν επίδειξιν, είχαν προ οφθαλμών μόνον τα αληθή της Ελλάδος συμφέροντα και πάσαις δυνάμεσι προσεπάθησα να προαγάγω την υλικήν και ηθικήν αυτής ανάπτυξιν, επιστήσας ιδίως την προσοχήν μου εις την αμερόληπτον της δικαιοσύνης απονομήν. Οσάκις δε επρόκειτο περί των κατά του προσώπου Μου πολιτικών εγκλημάτων, έδειξα πάντοτε μεγίστην επιείκειαν και λήθην των πεπραγμένων.

Επιστρέφων εις την γήν της γεννήσεώς Μου, λυπούμαι αναλογιζόμενος τας συμφοράς, νφ' ών επαπειλείται η προσφιλής μου Ελλάς εκ της νέας πλοκής των πραγμάτων, και παρακαλώ τον εύσπλαχρον Θεόν ν' απονέμη πάντοτε την χάριν Του εις τας τύχας της Ελλάδος.»

1) Ο Όθων στη Βαυαρία τα τελευταία χρόνια της ζωής του. 2) Η [σαρκοφάγος](#) του Όθωνα στην εκκλησία των Θεατινών στο Μόναχο

ΑΜΑΛΙΑ

Η *Αμαλία Μαρία Φρειδερίκη* γεννήθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 1818 στο [Ολδεμβούργο](#), Μεγάλο Δουκάτο του Ολδεμβούργου. Ήταν κόρη του [Παύλου Φρειδερίκου Αύγουστου του Ολδεμβούργου](#) και της πρώτης συζύγου του [Αδελαΐδας του Ανχαλτ-Μπέρνμπουργκ-Σάουμμπουργκ-Χόιμ](#).

A

Με τον ερχομό της στην Ελλάδα εγκαταστάθηκε στην οικία του Αφθονίδη προ του κήπου Κλαυθμώνος που γρήγορα είχε διασκευαστεί σε πρώτο ανάκτορο. Εκεί δέχθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 1837 για πρώτη φορά την αθηναϊκή κοινωνία με διερμηνέα τον [Αλέξανδρο Ραγκαβή](#). Η επίσημη όμως υποδοχή της από τον ελληνικό λαό με αποθεωτικές εκδηλώσεις έγινε στις 25 Μαρτίου του 1837, όπου και εμφανίσθηκε δημόσια στο πλευρό του βασιλιά.

Τον επόμενο χρόνο με διάταγμα του Όθωνα η ημερομηνία αυτή ορίσθηκε ως πρώτη εθνική επέτειος συνδυαζόμενη πρώτιστα με τον εορτασμό της ελληνικής ανεξαρτησίας. Αμέσως η νεαρή βασίλισσα με την έμφυτη ορμητικότητά της επιδόθηκε στη συμφιλίωση των διαφόρων μερίδων (φατριών) της αθηναϊκής κοινωνίας προσπαθώντας να συγκροτήσει τη νέα ελληνική αριστοκρατία.

1) Το λιτό κτίριο είναι το αρχαιότερο και στέγασε προσωρινά τον Όθωνα και την Αμαλία

B

2) Περιμένοντας να χτιστεί το σπίτι του (η σημερινή Βουλή), ο βασιλιάς Όθωνας και η 18χρονη σύζυγός του Αμαλία εγκαταστάθηκαν σε ένα νεοκλασικό στην **πλατεία Κλαυθμώνος**, πριν από 180 χρόνια.

Το πανέμορφο κτίριο της οδού **Παπαρρηγοπούλου 7**, που στεγάζει σήμερα το **Μουσείο της Πόλεως των Αθηνών**, ήταν ένα από τα πρώτα σπίτια που κτίστηκαν στην απελευθερωμένη Αθήνα, το 1833. Σχεδιάστηκε από τους Γερμανούς αρχιτέκτονες G. Luders και J. Hoffer και αποτελεί ένα από τα πρώτα δείγματα λιτού κλασικισμού στην Ελλάδα. Το σπίτι ανήκε **στον Χιώτη τραπεζίτη Σταμάτιο Δεκόζη Βούρο** (1792-1881) και ήταν εδώ που φιλοξενήθηκαν ο Όθωνας και η Αμαλία από το 1837 ως το 1843, περιμένοντας να ολοκληρωθούν τα ανάκτορά τους -η σημερινή Βουλή.

.....

Γ

3) Τα Παλαιά Ανάκτορα είναι, από το 1935 μέχρι σήμερα, η έδρα της Βουλής των Ελλήνων. Πρόκειται για νεοκλασικό κτίριο, σχεδιασμένο από τον Βαυαρό αρχιτέκτονα της Βασιλικής Αυλής της Βαυαρίας, Φρειδερίκο φον Γκέρτνερ και βρίσκεται στην Πλατεία Συντάγματος στην Αθήνα.

Τα **Παλαιά Ανάκτορα** είναι, από το 1935 μέχρι σήμερα, η έδρα της Βουλής των Ελλήνων. Πρόκειται για νεοκλασικό κτίριο, σχεδιασμένο από τον Βαυαρό αρχιτέκτονα της Βασιλικής Αυλής της Βαυαρίας, **Φρειδερίκο φον Γκέρτνερ** και βρίσκεται στην **Πλατεία Συντάγματος στην Αθήνα**. Η κατασκευή του ξεκίνησε το **1836** και ολοκληρώθηκε το **1847**. Χρησιμοποιήθηκε ως βασιλικό ανάκτορο πρώτα από τον Βασιλιά της Ελλάδος Όθωνα και στη συνέχεια από τον Βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο τον Α΄ μέχρι το 1910 οπότε ο Γεώργιος Α΄ εγκαταστάθηκε σε νέα ανάκτορα, επί της οδού **Ηρώδου Αττικού**, το σημερινό Προεδρικό Μέγαρο.

Στη δυτική πλευρά του κτιρίου διαμορφώθηκε ο χώρος σε **Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη**, ενώ οι εξωτερικοί χώροι τόσο της ανατολικής όσο και της νότιας πλευράς διαμορφώθηκαν σε μεγάλο εθνικό κήπο, που υφίσταται μέχρι σήμερα.

Σήμερα το κτίριο στεγάζει την αίθουσα της Ολομέλειας της Βουλής καθώς και τις αίθουσες των Επιτροπών της, τα γραφεία του Προέδρου της Βουλής και των Αντιπροέδρων, την αίθουσα συνεδρίασης του Υπουργικού Συμβουλίου, μέρος του Αρχείου της Βουλής (το υπόλοιπο βρίσκεται στο Καπνεργοστάσιο επί της οδού Λένορμαν), γραφεία των κοινοβουλευτικών ομάδων των κομμάτων, το τηλεοπτικό κανάλι της Βουλής των Ελλήνων, καθώς και διοικητικές υπηρεσίες.

.....

Δ

Το **Προεδρικό Μέγαρο**, παλαιότερα γνωστό ως **Νέα Ανάκτορα**, σήμερα στεγάζει την Προεδρία της **Ελληνικής Δημοκρατίας** και αποτελεί την επίσημη κατοικία του **Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας** στην Αθήνα. Πριν από την κατάργηση της **Βασιλευομένης Δημοκρατίας** με το **δημοψήφισμα του 1974**, το κτήριο αποτελούσε τα επίσημα ανάκτορα των Βασιλέων των Ελλήνων.

Το 1868, με αφορμή τη γέννηση του διαδόχου **Κωνσταντίνου**, γιου του βασιλιά **Γεωργίου Α΄**, αποφασίστηκε να κατασκευαστεί ένα ξεχωριστό ανάκτορο διαδόχου. Είκοσι χρόνια αργότερα το κράτος ανέθεσε την κατασκευή του στον **Ερνέστο Τσίλλερ**, μετά τους γάμους του Κωνσταντίνου με την πριγκίπισσα **Σοφία** της **Πρωσίας**. Οι εργασίες ξεκίνησαν το 1891 και ολοκληρώθηκαν έξι χρόνια αργότερα, το 1897.

